

Hvordan forebygge radikalisering og håndtere voldelig ekstremisme

Veileder

"Kjernen i forebygging av radikalisering og utvikling av ekstremisme er den samme som for forebygging av blant annet skolefracfall, rusproblematikk og kriminalitet. Prinsippet om å tilstrebe tidlig intervensjon gjelder særskilt her. Det inviterer til snarlig innsats på tvers av sektorene."

Trondheim kommune i samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune, Sør Trøndelag politidistrikt og PST
(Årgang 1 vår 2014)
Årgang 4. oktober 2018

Innhold

- 1. Om veilederen**
- 2. Informasjons- og taushetsplikt – samtykke**
- 3. Definisjoner og sentrale begrep**
- 4. Planer, organisering og samarbeid**
- 5. Mulige bekymringstegn**
- 6. Mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer**
- 7. Tiltak**
- 8. Hva gjør jeg ved bekymring?**
- 9. Nettsider, informasjon og lenker**
- 10. Viktige telefonnummer**

1. Om Veilederen

Denne veilederen er ment å gi informasjon om hvordan vi kan forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme. Målgruppen er ansatte i politiet, ungdoms- og videregående- skole, barnevern, helse og velferd, kultur og fritid, NAV, RVTS, Kriminalomsorgen og frivillige lag og organisasjoner som arbeider med ungdom og voksne.

I veilederen finnes noe faktainformasjon, begreper, handlingsplaner, litteratur, lenker og kontaktpersoner m.m. Tips om bekymringstegn, avklaring og mulige tiltak.

Veilederen beskriver en handlingsløype, fra bekymring til handling, - fra de lokale og relativt enkle tiltakene, til tyngre innsatser i tverrfaglig samarbeid med relevante aktører.

Bekymring på den enkelte enhet i Trondheim kommune diskuteres først internt med utpekte ressurspersoner. Bekymring fra andre miljø meldes direkte til radikaliseringskontakt i Trondheim kommune eller politikontaktene hos lokalt politi. Samarbeid med andre fagmiljø avklares, og tiltak vurderes/iverksettes.

I hovedsak benyttes eksisterende tiltak og tjenester som vil være relevante i den enkelte sak. Tjenestene vil prioritere disse sakene ved behov. Dialog, råd, koordinering, veiledning og oppfølgingssamtaler med personer vi er bekymret for tilpasses utfordringene. Alvorlige bekymringer meldes av lokalt politi til Politiets sikkerhetstjeneste (PST). Trondheim kommune i samarbeid med RVTS har opprettet en Mentorordning som kan håndtere oppfølging av de mest alvorlige sakene. Mentorene har tilgang på psykolog ved behov.

2. Informasjons- og taushetsplikt, samtykke og plikt til å avverge lovbrudd

I disse sakene gjelder de samme lovverk vedrørende samarbeid, som i alle andre saker hvor flere samarbeidspartnere er involvert. Den enkelte tjenestes lovverk og regelverk må hensyntas vedrørende deling av informasjon, og lagring av informasjon. Regler for sensitive personopplysninger kan være relevant. Politiske eller religiøse oppfatning er å anse som en sensitiv personopplysning, jf Personopplysningsloven § 2 (lov nr. 32/2000). Et samarbeid bør bygge på samtykke. Der unge er involvert vil vil samtykke fra foreldre eller foresatte være nødvendig. Vi minner forøvrig om plikten til å avverge alvorlige lovbrudd.

AVVERGELSESPLIKTEN (STRL. § 196)

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater å anmelde til politiet eller på annen måte søker å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen vil bli eller er begått. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt.

3. Definisjoner og sentrale begrep

Voldelig ekstremisme

Med voldelig ekstremisme menes personer og organisasjoner som er *villige til å bruke vold* for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål. I Norge kan den voldelige ekstremismen være relatert til høyreekstremisme, venstreekstremisme og religiøs motivert ekstremisme.

Radikalisering

Radikalisering er prosessen der en person i *økende grad aksepterer bruk av vold* for å nå sine politiske mål. Radikaliseringsprosesser kan skje innenfor alle typer livssyn, politiske retninger og ideologier. Prosessen kan være svært kompleks, eller mer enkel, hvor noen få faktorer blir avgjørende.

Radikalisering er en prosess som kan føre til at en person blir en ekstremist. Hvor lang tid radikaliseringsprosessen tar, vil variere fra person til person. Det er ikke slik at alle som er i en radikaliseringsprosess blir voldelige ekstremister.

Avradikalisering

Avradikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i mindre grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål.

Hatkriminalitet og Nettekstremisme

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av, eller som bakgrunn i, hat eller negative holdninger til religion, livssyn, hudfarge, nasjonal eller etniske opprinnelse, homofile orientering og/eller nedsatt funksjonsevne. Dette gjelder ikke bare direkte hatefulle ytringer eller diskriminerende handlinger, men også kroppskrenkelse, trusler og skadeverk som kan vurderes som grove når de er begrunnet i religion/livssyn, fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, homofil orientering eller nedsatt funksjonsevne.

Voldelig ekstremisme kan være hatkriminalitet.

Drapet på Benjamin Hermansen på Holmlia i 2001 er den mest alvorlige hatkriminalitet-saken i Norge i nyere tid.

Nettekstremisme er radikalisering og voldelig ekstremisme på internett. Nettekstremismen består i å fremme ekstreme ideologier og ytringer på internett, som kan rammes av straffeloven §§185 (diskriminerende eller hatefulle ytringer). Både nettekstremisme og voldelig ekstremisme rammes av §186 (diskriminerende handlinger) jfr. § 77 (straffeskjerpene innenfor alle typer lovbrudd). Også §174 i samme lov regulerer straff for tjenestemann som påfører skade eller alvorlig psykisk eller fysisk smerte på grunn av personens religion, livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, homofile orientering, nedsatte funksjonsevne eller kjønn.

4. Planer, organisering og samarbeid

Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Handlingsplanen ble første gang utgitt våren 2014 og beskriver aktuelle utfordringer, forebyggingsstrategier, tiltak og forslag til håndtering ved bekymring.

https://www.regjeringen.no/contentassets/c74e3bb8914f41abaad0ac713ac24983/handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme_2014.pdf

Lokalt samarbeid mot voldelig ekstremisme i Trondheim.

Trondheim kommune, Trøndelag fylkeskommune, Trøndelag politidistrikt og Politiets sikkerhetstjeneste (PST) Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) er sentrale aktører i det forebyggende arbeid i Trondheim. Politirådet i Trondheim og SLT-koordinator har ansvar for å koordinere og iverksette forebygging lokalt. Trondheim kommune har egen radikaliseringskontakt, det samme har Trøndelag politidistrikt. Det er etablert et samarbeid med minoritetsspråklige miljøer og andre statlige instanser. En bred, god og konstruktiv dialog er en forutsetning for og lykkes.

SLT-modellen i Trondheim. (Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak)

Gjennom tverrfaglige og tverretatlige samarbeidsfora i bydelene søker vi å avdekke bekymringer i ungdomsmiljøene og iverksette tiltak. Målgruppen til SLT er unge i alderen 12 – 18 (23 ved spesielle utfordringer). I SLT - forum i bydel møtes; ungdomsskole, videregående skole, barnevern, helsesøstre, kulturenhet, politi, kirkens bymisjon, 22B (treffsted i Trondheim sentrum i samarbeid med Salem menighet, Trondheim Torg og Trondheim kommune) og den norske kirke. I enkelte møter deltar også NAV, Helse og Velferd og Næringslivet. Forebygging av voldelig ekstremisme er en del av SLT arbeidet og i dette arbeidet er det ingen aldersgrense.

Trøndelag politidistrikt.

Trøndelag politidistrikt har egen radikaliseringskontakt fra 1.4.18. Organisatorisk er denne plassert på Felles Forebyggende Enhet (FFE). Samarbeidet med Trøndelag politidistrikt er styrket gjennom denne tilsetning. Arbeidet blir ytterligere styrket gjennom politikontaktordningen som vil bli virksom fra årsskiftet 2018/2019. Arbeidet med å forebygge og følge opp personer knyttet til radikaliseringsutfordringer meldes nå direkte til radikaliseringskontakten og ikke som tidligere til PST.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

PST er en særskilt polititjeneste direkte underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. PST er en landsdekkende tjeneste med lokale enheter i politidistriktene. PST forebygger rekruttering til voldelig ekstremisme dels gjennom egne aktiviteter og dels gjennom samarbeid med andre instanser som politi og kommuner. Du kan lese mer om PST – eller tipse PST her: www.pst.politiet.no

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)

RVTS har fått i oppdrag gjennom Regjeringens handlingsplan og skape nettverk lokalt, veilede og undervise relevante tjenester, drive nettverk og sørge for oppdatert og relevant informasjon på tematikk som senteret arbeider med, samt følge opp eventuelt hjemvendte fremmedkrigere. RVTS driver "Kontaktforum" i Trondheim som er en del av vår strategi for forebygging av voldelig ekstremisme. <https://rvtsmidt.no/>

I regi av Trondheim kommune og RVTS inviteres Trøndelag Fylkeskommune, NAV og Kriminalomsorgen inn i faste møter gjennom "Kontaktforum".

5. Mulige bekymringstegn

Utenforskap

Felles for mange personer som søker mot ekstremistiske miljøer er opplevelse av utenforskap; å ikke passe inn, eller følelsen av å mislykkes i barnehagen og på skolen, blant klassekamerater, i arbeidslivet, i lokalmiljøet eller samfunnet.

Intensjoner og motivasjon for radikalisering og ekstremisme er ofte sammensatt: Provosere og utfordre, få oppmerksomhet for egen del – og saken. Få bekreftelse og finne venner, sosiale nettverk og identitet. Søker trygghet og støtte. Ungdomsopprør/ulovlige aksjoner, spenning, status og makt. Moralsk sjokk, reaksjon på krig, overgrep, undertrykkelse, fattigdom m.m. Stort engasjement knyttet til innvandring og flyktninger, ønsker endringer – eller å gi støtte. Press/motivasjon/påvirkning som tar utgangspunkt i det transnasjonale familieliv og nettverk.

Det finnes ingen fasit i forebyggende arbeid. Det er snakk om sammensatt motivasjon og eventuelt flere mulige bekymringstegn. Her er noen tips til mulige bekymringstegn eller signaler. Listen er ikke utfyllende:

BEKYMRINGSTEGN
Interesser/Utseende/Symbolikk Eksempler: <ul style="list-style-type: none">● Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett● Endrer utseende, klesdrakt m.m● Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner● Sluttes på skolen, med fritidsaktiviteter m.m.
Uttalelser / Ytringer Eksempler: <ul style="list-style-type: none">● Intoleranse for andres synspunkter● Fiendebilder – vi og dem● Konspirasjonsteorier● Hatretorikk● Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati● Legitimere vold● Trusler om vold for å nå politiske mål
Aktiviteter Eksempler: <ul style="list-style-type: none">● Opptatt av ekstremisme på internett og sosiale medier● Deltar på demonstrasjoner og voldelige sammenstøt med andre grupper● Bruker trusler og vold som følge av ekstremisme● Hatkriminalitet● Reisevirksomhet som kan føre til økt radikaliserings og kontakt med ekstremister
Venner og sosiale nettverk Eksempler: <ul style="list-style-type: none">● Endrer nettverk og omgangskrets● Omgås med personer og grupper som er kjent for ekstremisme● Omgås i grupper der det utøves trusler vold og/eller annen kriminell virksomhet● Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjoner

6 Mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer

	RISIKOFAKTORER (Push)	BESKYTTENDE FAKTORER (Pull)
Personlige faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ● Marginalisert/diskriminert ● Mangler/søker tilhørighet ● Skolerelaterede problemer ● Psykiske problemer ● Mangler kunnskap ● Traumatiske opplevelser ● Søkende etter svar ● Individuell sårbarhet ● Betrakter seg selv som offer ● Mangler selvkontroll/ impulsiv ● Utrygg identitet 	<ul style="list-style-type: none"> ● Reflektert ungdom. ● Skoleflink ● Hobbyer eller aktiv i idrett ● Mestringsfølelse ● Robust ● Opplevelse av mening ● Selvtillit ● Livskvalitet ● God helse ● Trygg identitet
Familiemessige faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ● Påvirkning av transnasjonalt familieliv og nettverk ● Dårlig samspill i familien ● Foreldre som sliter i forelderollen ● Sosiale problemer i familien ● Psykiske problemer i familien ● Rusmisbruk ● Fattigdom eller arbeidsledighet ● Vold eller annen omsorgssvikt ● Ekstreme sympatier hos venner, familie eller slekt 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ressurssterk familie ● Høy sosioøkonomisk status ● Støttende foreldre ● God kommunikasjon og samspill
Sosiale faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ● Lav sosial status ● Mangler/søker tilhørighet ● Marginalisert ungdom ● Opplevd diskriminering ● Negativ påvirkning av venner ● Liten/ingen deltakelse i sosiale felleskap ● Arbeidsledig ● Mangelfullt skoletilbud ● Livsstil som omfatter kriminalitet ● Utrygt lokalområde 	<ul style="list-style-type: none"> ● Positiv påvirkning av venner ● Er i arbeid. ● Går på skolen ● Prososiale venner ● Deltakelse i storsamfunnet ● Deltakelse i organiserte eller/og uorganiserte aktiviteter. ● Trygt lokalområde
Motivasjonsfaktorer	<ul style="list-style-type: none"> ● Behov for felleskap ● Anerkjennelse ● Spenning ● Søker beskyttelse ● Ekstremistiske forbilder ● Føler at ens religion, kultur, land, nasjon m.m. er under angrep 	
Ideologiske og kulturelle faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ● Politisk debatt – kulturell identitet ● Misnøye med sosial og økonomisk urettferdighet ● Legitimering og rettferdiggjøring av vold for å nå mål ● Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati. ● Konspirasjonsteorier ● Polariserende fiendebilder 	<ul style="list-style-type: none"> ● Forståelse for demokrati, valgfrihet, toleranse og respekt for mangfold. ● Kritisk til kilder og informasjon

7. Mulige tiltak

Det kan benyttes en rekke metoder, tiltak og tjenester innenfor ulike sektorer. Det er summen av de forebyggende innsatsene mot kriminalitet, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme som gir resultater. Den kommunale innsatsen koordineres gjennom SLT-modellen. Her omtales kort noen relevante tjenester, tiltak og metoder.

Samarbeid mellom tjenester og sektorer.

I Regjeringens *“Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme” (2014, rev. 2016)* legges det opp til en bred tilnærming til utfordringene.

Regjeringen vil gjennom Handlingsplanen styrke det forebyggende arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, gjennom økt kunnskap, mer samarbeid og bedre koordinering. Innsatsen må styrkes på tvers av fagområder og samfunnssektorer. Målet er å fange opp personer i risikozonen så tidlig som mulig, og møte dem med tiltak som virker. Hvert tiltak i handlingsplanen tilligger ett departement, mens koordineringsansvaret ligger hos Justis- og beredskapsdepartementet.

I kommune, fylkeskommune og stat er følgende tjenester sentrale:

Utdanningssektoren ved skolene.

Helse og Velferdstjenestene

Kultur- og fritid

Barnevern, herunder helsetjenestene organisert under barnevernet og Uteseksjonen.

NAV

IMDI

UDI

Justissektoren, PST, politi, kriminalomsorg, konfliktrådet, familievernkontoret m.m.

Tiltaksplan (Tiltak for inkludering, mestring og opplevelse av tilhørighet)

Tiltak og tjenester er samlet i en Tiltaksplan for Trondheim, laget i samarbeid med kommune, fylkeskommune og politi. (Tiltak for - inkludering, mestring og opplevelse av tilhørighet www.trondheim.kommune.no/slt)

Dialog som metode

Dialog er en sentral metode for å forebygge voldelig ekstremisme. Dialog som metode er godt kjent fra kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge – i kommune og politi. Dialogarbeid gir gode relasjoner, forståelse og respekt, som igjen sikrer god forebygging, endring og trygghet – uten ekstremisme.

Bekymringssamtalen

Bekymringssamtalen er mye benyttet av politiet i arbeidet med unge lovbrytere. Den omtales også som avklaringsamtale eller motiverende samtale, avhengig av konteksten. Bekymringssamtalen blir, i en videreutviklet utgave, benyttet i arbeidet med å forebygge voldelig ekstremisme. Trøndelag politidistrikt kan gjennomføre samtalen alene, i samarbeid med Trondheim kommune og/eller andre instanser. Du kan lese mer om bekymringssamtalen i en veileder fra Politidirektoratet.

<https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/01-politiarbeid/veileder-for-politiets-bekymringssamtale.pdf>

Megling og forsoning

Konflikter og overgrep kan følges opp med megling og forsoning mellom partene gjennom skolemegling, konfliktråd og/eller oppfølgingsteam der dette anses formålstjenlig.

Tett oppfølging over tid.

Trondheim kommune har organisert oppfølgingsarbeidet for de mest utsatte barn og unge gjennom Uteseksjonen, organisatorisk lagt under Barne- og Familietjenesten (Barnevernet). For voksne håndteres dette arbeidet gjennom Helse- og Velferdstjenestene. Flere tjenester både internt og eksternt kobles på ved behov.

Foreldreveiledning og nettverk

Foreldreveiledning og foreldrenettverk kan etter behov etableres lokalt, regionalt eller sentralt. Det er igangsatt et samarbeid med Familievernkontoret for å ta i bruk deres kompetanse på dette feltet.

Exit- og avradikaliseringsprogrammer

Det er få exit- og avradikaliseringsprogrammer i Norge. Trondheim kommune har arbeidet med exit metodikk overfor voldsutøvere, og dette ser ut til å fungere også overfor radikaliseringsprosesser når dette er hensiktsmessig.

Mentorprogram

Trondheim kommune har opprettet en mentorordning for målgruppen. Mentorene benyttes kun når bekymringen er høy. Forebyggende strategier på et lavere nivå håndteres av det ordinære tiltaksapparatet. Politidirektoratet (POD) arbeider med en veileder for å se på aktuelle løsninger til en veileder for exit/reintegreringsarbeid. Trondheim har knyttet til seg forskere fra England (Derby og Oxford) samt psykolog fra Trondheim, som bistår mentorene med veiledning.

Politiets forebyggende- og mangfoldskordinator

Mangfoldskordinator-funksjonen er for tiden underlagt Radikaliseringskontakten i Trøndelag politidistrikt og vil således ha ansvar for kontakt med trossamfunn/moskeer og minoritetspråklige miljø, etter hvert i samarbeid med lokale politikontakter. Politikontaktene vil være bindeleddet mot kommunale og fylkeskommunale tjenester m.m.

Oppfølging av personer som har deltatt i kamphandlinger i utlandet (fremmedkrigere)

Rutiner for varsling til kommunene er utarbeidet av PST. Ved denne type hendelser varsles rådmannen og nødvendige tiltak iverksettes. Det er ifølge Regjeringens handlingsplan RVTS som gjør vurderingene, igangsetter tiltak selv, eller delegerer til kommunale og eller til spesialisthelsetjenesten. (Tiltak nr. 23)

8. Hva gjør jeg ved bekymring?

TRINN	HANDLING	ANSVARLIG
1	<p>Gå i dialog med den unge. Ansatte som er bekymret for og/eller blir oppsøkt av enkeltpersoner/miljø "kartlegger" mulige bekymringstegn. Drøft eventuelt bekymringene med kollegaer. (se mulige bekymringstegn pk 5)</p>	Ansatte
2	<p>Drøft bekymringen Leder og ressursperson drøfter og tar ved behov kontakt med radikaliseringskontakt hos kommune eller politi avhengig av graden av bekymring. Det er utpekt ressurspersoner på videregående skole, ungdomsskole, barnevern, voksen tjenestene og kulturenheten.</p>	Ledelsen Enheten Frivillige organsisasjoner
3	<p>Meld bekymringen. Bekymringen kan drøftes anonymt med radikaliseringskontakt kommune og/eller lokalt politi. Det sendes eventuelt bekymringsmelding til barnevern og/eller politi.</p>	Enheten Politi Kommune Barnevern
4	<p>Bekymringsamtale. Hvis flere instanser er bekymret for radikalisering, hatkriminalitet og ekstremisme kan politiet følge opp med en bekymringsamtale, eventuelt med foresatte. Alvorlige bekymringer meldes videre til PST av lokalt politi.</p>	Politi Radikaliseringskontakt Foresatte
5	<p>Tverrfaglig samarbeid. Arbeidet er beskrevet i egen Tiltaksplan.</p>	Aktørene på tvers av sektorene / SLT
6	<p>Oppfølging. Oppfølging av tiltakene i planen. Relasjonsbygging og mentorordninger for å få hjelp til å finne alternativt miljø, jobb, skole, bolig, idrett, nye rutiner, nettverk og sosial deltakelse. Inkluder foresatte i arbeidet hvis mulig.</p>	Aktører på tvers av sektorer Tillitspersoner Foresatte
7	<p>Meld bekymring til PST Ved fortsatt bekymring meldes saken PST av det lokale politiet hvis ikke dette er gjort tidligere.</p>	Politi PST

Inkludering, mestring og opplevelse av tilhørighet

Kjernen i forebygging av radikaliserings og utvikling av ekstremisme er den samme som for forebygging av blant annet skolefravall, rusproblematikk og kriminalitet. Dette handler om at vi i alle områder av samfunnet må arbeide for å motvirke utstøtelsesmekanismer i hverdagslivet til våre innbyggere. Vi må arbeide aktivt for å forhindre at noen føler at de står på utsiden av det "store gode fellesskapet". Vi må forsøke å bidra til at alle utvikler et selvbilde og en identitet knyttet til å være del av fellesskapet og ikke et marginalisert og/eller ekstremistisk miljø.

Tidlig intervensjon

Prinsippet om å tilstrebe en tidlig intervensjon gjelder også her. Det er mye mer utfordrende og ressurskrevende å iverksette tiltak når ekstreme holdninger og verdier har fått dypt feste i enkeltpersonen, og en eventuell avradikalisering innebærer å bryte med egen sosiale tilhørighet, identitet og internaliserte normer.

Ressurspersoner på de enkelte enheter:

Alle ungdomsskoler og videregående skoler har oppnevnt en kontaktperson for ansatte gruppen. Denne skal vurdere om bekymringen fra ansatte er av en slik karakter at melding gis videre i tiltaks-sporet.

For ungdomsskolene er sentral ressursperson knyttet til skolestaben hos rådmannen.

Sentral ressursperson for videregående skole er knyttet til fagenhet for videregående opplæring i stab hos fylkesskolesjefen.

For den enkelte videregående skole vil ansvaret ligge til leder for elevdemokrati og helhetlig læringsmiljø som fungerer som diskusjonspartner for kollegiet.

Kulturenheten har oppnevnt en kontaktperson som vil være diskusjonspartner for ansatte på kulturhus og fritidsklubber før bekymringen går videre.

Barne- og familietjenesten har en kontaktperson som er diskusjonspartner for alle BFT enhetene i Trondheim. Dette er vår radikaliseringskontakt som organisatorisk er plassert ved Uteseksjonen.

Helse og velferdsetaten i Trondheim kommune har en ressursperson som skal rådgi voksen-tjenestene.

Videre har vi også ressurspersoner knyttet til Konfliktrådet, NAV, Kriminalomsorgen og Familievernkontoret.

Lokalt politi har oppnevnt en forebyggende kontaktperson.

De sentrale ressurspersoner får relevant faglig oppdatering, både fenomenkunnskap og spesifikke verktøy for samtale. RVTs har gitt RAN (Radicalisation Awareness Network) kurs til ressurspersonene. I tillegg har Mentorene fått kurs i Traumbasert Omsorg, og Motiverende Intervju (MI) samt fenomenkunnskap.

9. Nettsider, informasjon og lenker

C-REX Universitetet i Oslo

C-Rex er lagt til det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo. De utvikler empirisk og teoretisk kunnskap om årsaker til, og konsekvenser av høyreekstremisme og relaterte fenomener.

<https://www.sv.uio.no/c-rex/om/>

Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme (Danmark)

Senteret ble etablert i 2017 og har som formål å styrke innsatsen for forebygging av ekstremisme og radikaliserings i Danmark.

<https://stopekstremisme.dk/om-centeret>

Brottsförebyggande rådet (Sverige)

Hatbrott og hedersrelaterad brottslighet (hat og æresrelaterede lovbrudd). Det Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har flere interessante artikler om forebygging og om fenomenet hatkriminalitet. På disse sidene ligger også Sveriges nasjonale strategi.

<https://bra.se/forebygga-brott/forebyggande-utifran-amne/hatbrott.html>

Radicalisation Awareness Network (RAN) EU

Dette er EUs nettverk mot radikaliserings. Deres nettsted gir adgang til et omfattende materiale, deriblant de-radikaliserings og exit prosesser både i og utenfor fengsel. RAN har flere interessante artikler som ser på håndtering av hjemvendte fremmedkrigere.

https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

Utveier.no

En nettbasert kunnskapsportal om prosesser inn og veier ut av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Hensikten med denne er at portalen vil kunne gjøre deg mer beredt, villig og i stand til å forebygge og hjelpe mennesker ut av negative radikaliseringsprosesser.

<https://utveier.no>

Utveier.no har også egne sider spesielt beregnet for Kriminalomsorgen.

<https://utveier.no/krus/>

Organisasjonen voksne for barn (VFB)

Nettressurs med informasjon og foreldreverktøy i form av en test man som forelder kan ta for å undersøke sine tanker og bekymringer om ungdom og radikaliserings. Her ligger også linker til ulike artikler om radikaliserings. Det oppgis kontaktinfo til rådgivningstelefon hos VFB, men også Trondheim kommune har flere personer som kan kontaktes (se liste nedenfor)

http://www.vfb.no/no/vart_arbeid/prosjekter/exit_-_om_radikaliserings_og_ekstremisme/Foreldreverkt%C3%B8y+om+radikaliserings.b7C_wtzUYW.ips

DEMBRA (Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme)

Dembra er et tilbud om kompetanseheving for skoler for forebygging av antisemittisme, rasisme og udemokratiske holdninger. På dembra.no finner du [undervisningsmaterielle og bakgrunnsstoff](#) om disse temaene. Sidene kan også brukes for [gjennomføring](#) av en forebyggende satsning på skolen.

<https://dembra.no/>

SLT arbeidet i Trondheim kommune.

Dette er nettsiden til SLT i Trondheim kommune. Her finnes informasjon om arbeidet med utsatte unge og annen informasjon om SLT. www.trondheim.kommune.no/slt/

Informasjon fra departementene.

Dette er nettsiden til departementene med informasjon om radikaliserings og voldelig ekstremisme. Nettsiden er for deg som ønsker hjelp, råd eller kunnskap om radikaliserings og voldelig ekstremisme. Den kan være nyttig for ansatte i skoler, barnevern og politi, eller for andre som jobber med ungdom, foreldre og de unge selv. www.radikalisering.no

Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet – rapport

Professor ved Politihøgskolen, Tore Bjørge, har gitt ut en kortfattet rapport, *Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet*, hvor han presenterer strategier og en helhetlig modell for forebygging av terror, voldelig ekstremisme og kriminalitet. (Politihøgskolen 2011:1). Du finner rapporten her:

<https://www.phs.no/biblioteket/anmeldinger/arkiv/2011/mars/ny-forskningsrapport-fra-phs1/>

Boken om forebygging av terrorisme og annen kriminalitet i sin helhet finnes her:

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/175076/forebygging%20av%20terrorisme.pdf?sequence=1>

Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme på internett – rapport

Rapporten gir innsikt på et felt som inntil få år siden hadde fått begrenset oppmerksomhet i Norge og internasjonalt. Betydningen av internett og sosiale medier var undervurdert når det gjelder radikaliserings og rekruttering til ekstremisme. Mye tyder på at internett kan redusere avstanden mellom tanke og handling. Du finner rapporten fra Politihøgskolen (2013:1) her:

https://www.regjeringen.no/contentassets/43716ef78a2b410c9e9fb8601dff0216/rapport_forebygging-rad-eks.pdf

Alvorlige hendelser i utdanningsinstitusjoner – veileder

Utdanningsdirektoratet har oppdatert (2016) sin veilederen *Alvorlige hendelser i barnehager og utdanningsinstitusjoner. Veiledning i beredskapsplanlegging*. I veilederen defineres en alvorlig hendelse som en tilsiktet hendelse der våpen eller annen form for vold brukes eller trues med å tas i bruk. Du finner veilederen her:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/beredskap-og-krisehandtering/alvorlige-hendelser-i-barnehager-og-utdanningsinstitusjoner---veiledning-i-bereskapshandtering/>

Det kan skje igjen – rapport

Rapporten kommer med forslag til hvordan skolen systematisk og helhetlig kan arbeide mot rasisme, antisemittisme og diskriminering på bakgrunn av elevens etniske, religiøse eller kulturelle tilhørighet. En arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet la fram rapporten i 2011. Du finner rapporten her:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Eidsvagutvalget/Eidsvag_rapport_Det_kan_skje_igjen.pdf

Tilgjengelige, tøffe og trygge? Forebygging av kriminalitet på internett – rapport

Unge nettbruk er omfattende. Mobbing, hatefulle ytringer, trusler, lovbrudd og nettekstremisme forekommer. Redd Barna og SaLTo ga ut rapporten i 2013. Du finner rapporten her:

<http://www.salto.oslo.kommune.no/getfile.php/Salto%20%28PROSJEKT-SALTO%29/Internet%20%28PROSJEKT-SALTO%29/Dokumenter/Rapport%20Nett%20er%20fett-%20Redd%20Barna-SaLTo.pdf>

VINK – Veilednings- og rådgivningscenter i København

VINK er en veilednings- og rådgivningsenhet i København kommune som jobber med å forebygge radikaliserings og ekstremisme. Enheten bistår ansatte som jobber med unge i København. Det er et nært samarbeid med SSP, jf SaLTo i Oslo. Du kan lese mer om VINK her: <https://www.kk.dk/vink>

VINK – Dialog der nytter (inspirasjonshefte)

I heftet er det samlet emner og metoder fra opplæringsprogrammet i København kommune for ansatte som jobber med unges radikaliserings. VINK (se over) ga ut heftet i 2014.

Trondheim kommunes Tiltaksplan (i samarbeid med politiet og PST)

Tiltaksplan for- inkludering, mestring og opplevelse av tilhørighet. Trondheim kommune www.trondheim.kommune.no/slt

10. Viktige telefonnummer

SLT – koordinator Trondheim kommune	952 63 621
Radikaliseringskontakt Trondheim kommune Susanne Hellan Øiaas	468 08 413
Forebyggende - og Mangfoldskoordinator i Sør-Trøndelag politidistrikt	73 89 90 90 / 02800
Helse og Velferd, Knut Inge Brox	941 38 570
Skolerådgiver Trondheim kommune v/ Jannicke Akse Grunnskole	906 34 825
Rådgiver i Fagenhet for videregående opplæring v/ Martin Pütz Videregående skole	470 56 826
Kulturenheten Trondheim kommune v/ Stine Osvoll	952 63 889
Ressurscenteret om vold, traumatisk stress og selvmordforebygging (RVTS) v/ Abdelkrim Essahli	72 82 20 05 / 908 62 914

Denne veileder er et sammendrag av tiltak i Regjeringens Handlingsplan, tilpasset lokale forhold i Trondheim. Revidert oktober 2018 av SLT koordinator, radikaliseringskontakt hos Trøndelag politidistrikt og radikaliseringskontakt Trondheim kommune.